

under Nr. 10 og paa en vis Maade ogsaa Ændringsforslag under Nr. 25, idet dette Ændringsforslag omhandler et Spørgsmaal, som man ikke kan se bort fra, naar man vil tale om en mere rimelig Erstatning end det 25-dobbelte, nemlig Forholdet til Præsterne. Man kan nemlig ikke give Præsterne, i alt Fald saa længe de sidde i de Embeder, de nu have, et mindre Vederlag, end de have haft hidtil, og for at kunne holde Præsterne skadesløse, indtil man ved Lov bliver enig om en anden Ordning, f. Eks. maaske en Præstelønningslov eller lignende, har jeg ment, det var nødvendigt, at der gives dem 2 Gange Tienden ud af Statskassen ved Siden af de 23 Gange, hvormed Tienden skal afløses. Dette med Hensyn til Erstatningen til Tiendeyderne.

Vi komme saa til Maaden, hvorpaa denne Erstatning skal udredes. Der kan jeg ikke se rettere, end at det Mindretal, der har taget Ordet i det andet Ting for at undgaa Oprettelsen af en Tiendebank og dermed give Statskassen Ret og Pligt til ved kontant Udbetaling at afløse Tienden og Ret og Pligt til at optage det dertil fornødne Laan, havde ganske Ret, naar det paastod — og førte Bevis for —, at der derved vilde opnaas en Besparelse for Statskassen af henimod en halv Snes Millioner Kroner. Jeg kan ikke se nogen som helst rimelig Grund til at nære Frygt for, at et saadant Laan til et specielt Øjemed skulde i ringeste Maade afficere Statens almindelige Kredit. Jeg kan ikke tænke mig, at de udenlandske Finanschefer, der skulde tage Del i Ydelsen af et saadant Laan, ikke skulde have et klart Blik for, hvad det vil sige, at man optager et Tiendelaan for at afløse en fast Afgift med Penge, og at de ikke skulde være klare paa, at det ingenlunde afficerer den Sikkerhed, Staten i øvrigt kan yde for andre Laan, hvis det behøves. Jeg kan ikke tænke mig den Mulighed, at de skulde være saa uvidende. Tværtimod, jeg er fuldkommen forvisset om, at de granske den paagældende Debtors Forhold paa en saa indgaaende Maade, at de ere ganske paa det rene med, hvorledes denne Sag forholder sig. Jeg kan derfor ikke være med til at paabyrde Statskassen foruden den nødvendige Udgift tillige en Udgift af henvend en halv Snes Mill. Kr. for at faa oprettet en Tiendebank, som jeg anser for ganske unyttig. Det efter min Mening ene naturlige og rigtige vilde være at laane et Beløb, der svarer til Tiendens Afvikling, saaledes at Beløbet kunde udbetales kontant. Derved ere alle Parter bedst tjente,

og derved vil Statskassen, som sagt, med næsten fuld Sikkerhed kunne paaregne en Besparelse af henimod en halv Snes Mill. Kr. Hvis man dertil lægger den Besparelse, der vil kunne opnaas, hvis man vedtager mit Forslag under Nr. 1 om at ned sætte Vederlaget fra det 25-dobbelte til det 23-dobbelte, vil der, selv om man tager Hensyn til, at man skal yde Præsterne et Vederlag for det Tab, de lide, paa denne Konto være sparet 7—8 Mill. Kr. Altsaa Statskassen vil, hvis disse Forslag blive vedtagne, slippe 17—18 Mill. Kr. billigere, end hvis man fastholder det 25-dobbelte og gaar til Oprettelsen af en Tiendebank.

Jeg skal ikke komme dybt ind paa de Forslag, der slutte sig til Hovedtanken om Afskaffelsen af Tiendebanken og Optagelsen af Laan. De ere af formel Natur og bortfalde naturligvis sammen med Hovedforslaget, hvis det bliver forkastet. Jeg skal indskrænke mig til at nævne et enkelt mere isoleret staaende Forslag, nemlig Ændringsforslag under Nr. 19. Det gaar ud paa at give den højtærede Landbrugsminister en Bemyndigelse til i den Mellemtid, der gaar fra nu, og indtil Tiendeafløsningen skal træde i Kraft, 1. Januar 1908, efterhaanden som Tiendeafløsningsforretningerne endes, at indløse — ikke afløse, men indløse — de paagældende Tiender paa den Maade, at Betalingen for Tienden erlægges paa sædvanlig Maade kontant af Statskassen, medens den paagældende Tiende ydes gennem Amtstuerne direkte til Statskassen for de Aar, indtil Tiendeafløsningen skal træde i Kraft, nemlig 1. Januar 1908. Det vil let ses, at naar man gaar ud fra det, jeg er gaaet ud fra, nemlig at Staten kan stifte sit Laan saaledes, at det kommer til at løbe med en effektiv Rente af $3\frac{1}{2}$ pCt., og hvis man endvidere forudsætter, at der fra Tiendelovens Vedtagelse i de godt og vel $1\frac{1}{2}$ Aar indtil 1. Januar 1905 kan være fuldført Tiendeafløsningsforretninger, omfattende omtrent $\frac{1}{5}$ af den samlede Tiende nemlig 1 Mill. Kr., vil der paa denne Million være sparet $12\frac{1}{2}$ pCt. Det vil altsaa sige, at for Kalenderaaret 1905 vil Statskassens Besparelse være 125,000 Kr. Det næste Aar vil der sandsynligvis kunne være Afløsningsforretninger i Orden for endnu 1 Mill. Kr. For dette Aar vil der altsaa være 2 Mill., hvorpaa der af Statskassen spares $12\frac{1}{2}$ pCt. af Tiendens eller, hvad der er det samme, den paagældende Rentes Værdi, nemlig 250,000 Kr., og for det 3die Aar vil der, hvis man ligeledes forudsætter, at Afløsningsforretninger til